

Mindeord

Christian Tilly

(15. januar 1929 – 12. februar 2022)

Tidligere bestyrelsesmedlem i DÆS, Christian Tilly, døde 12. februar 2022, 93 år gammel. Tilly, som var statsautoriseret revisor, blev medlem midt i 1980'erne. Han deltog i de fleste af møderne, altid ivrig efter at stille spørgsmål. Han brændte virkelig for sagen, og så blev han medlem af bestyrelsen, hvor hans økonomiske ekspertise reddede DÆS' pekuniære forhold. Det forbliver hans store fortjeneste. Tilly var en markant personlighed, altid sagde han sin uforblommede mening og ikke altid lige diplomatisk. Hans store interesse var den libyske ørken, og han ledede flere ture ud i dette barske og fascinerende område. Da medlemstallet begyndte at gå ned, foreslog Tilly flere gange, at Selskabet skulle udvide aktiviteterne til også at omfatte Mellemøstens oldtidskulturer. Han mente, det ville give flere medlemmer. Det vandt ikke tilslutning i bestyrelsen, og så meldte han sig ud af DÆS. Konsekvent, det var Christian Tilly.

Torben Holm Rasmussen

Privatfoto.

Annette Lerstrup

(7. januar 1958 – 19. april 2022)

Efter længere tids sygdom døde Annette Lerstrup d. 19. april, kun 64 år gammel. DÆS' medlemmer vil kende hende som mangeårig redaktør af rubrikken *Siden sidst* og ikke mindst som forfatter til adskillige artikler i Papyrus, herunder også en række oversættelser af koptiske tekster.

Annette var uddannet som ægyptolog af den nu gamle skole, dvs. med et bredt kendskab til store dele af faget, herunder også koptisk, som hun som den eneste af mine mange studerende faktisk fattede en ægte interesse for. Hun kunne sit håndværk, hvad enten hun skrev om 'Wenamuns jammerlige oplevelser', om vinproduktion i Ægypten, eller tog fat på emner fra den koptiske periode, hvor hun skrev en række meget læseværdige artikler, senest den om munken Marina, der i virkeligheden var en kvinde (*Papyrus* 29/1, 2009,

Foto Knud Lerstrup.

s. 34-39). Annettes styrke i behandlingen af de emner, hun tog op, lå først og fremmest i det deskriptive, og jeg tror, at hendes tilbageholdenhed med hensyn til det analytiske må tilskrives hendes ubegrundede mangel på selvtillid.

Annette havde livet igennem mange interesser ud over ægyptologien, motorcykler, taekwondo, klassisk musik og navnlig poesi. Hendes familie og nære venner fik denne kærlighed at føle ved hvert år at modtage en kostelig julegave i form af en adventskalender. Kalenderens ydre var en konvolut i en stærk farve, besat med en krans af julemærker fra Røde Kors og andre hjælpeorganisationer. I denne farvestrålende ramme lå 25 stykker kartonpapir (det sidste til nytårsaften) i forskellige farver, hvert stykke foldet i et sindrigt mønster. Hvert papir rummede et digt, undertiden med tilhørende kort note, og hver julekalender havde i de senere år sit eget tema. Hendes sidste julekalender rummede digte fra de nordiske lande (minus DK); året før (2020) var det Genforeningen, der var temaet. Bag dette lå et meget omfattende arbejde med at fremskaffe en stribe digte og sange, herunder flere, der var så godt som ukendte, fordi de havde været forbudt i Tyskland. I 2018 fejrede hun 110 års dagen for kvindernes stemmeret med en julekalender om kvinder, og så fremdeles. Politisk var Annette til venstre, og i 2019 gav hun os en fantastisk samling arbejds- og arbejdersange, igen, for manges vedkommende, totalt glemte. Den direkte anledning til dette tema var, at 2019 var hundredåret for indførelsen af 8 times reglen: 8 timers arbejde, 8 timers frihed, 8 timers hvile. Og karakteristisk for Annette indledte hun temaet med at 'misbruge' Paulus med ordene: 'Så bliver da disse tre, men størst af alt er – LEDIGGANG', hvorefter hun gengav Friedrich Schlegels (1772-1824) tekst om emnet, sådan som den findes på den 2 meter høje Lediggangssten, der i dag står i Lemvig. Den slutter med ordene *O lediggang...du eneste lævn af Gud-ligheden som vi har bevaret fra Paradiset.*

Sådan var Annette også – og vi vil savne hende.

Paul John Frandsen

Geoffrey Thorndike Martin

(28. maj 1936 – 7. marts 2022)

Den 7. marts i år sov Geoffrey T. Martin stille ind efter nogle års svagelighed. Mange DÆS-medlemmer vil huske Geoffrey fra hans hyppige besøg i København gennem 30 år, senest i 2009, hvor han holdt et foredrag i Nationalmuseets festsal om Horemhebs grav i Sakkara.

I 1958 var Geoffrey blevet uddannet bibliotekar, og hans kærlighed til bøger udmøntede sig i, at han i løbet af sit lange liv fik anskaffet en usædvanlig stor samling af ægyptologisk litteratur, der som det måske mest spektakulære rummede de originale foliobind af Rosellinis *I Monumenti dell'Egitto et della Nubia* udgivet i 1832-41. I 1963 tog han en BA i oldtidens historie ved University College London og senere både en MA, PhD og Litt. D. ved universitetet i Cambridge, hvor han var Wallis Budge Research Fellow 1966-70 ved Christ's College. Derefter vendte han tilbage som lektor på University College London, hvor han endte som professor i ægyptisk arkæologi og filologi fra 1988-93. Sideløbende med dette var han gæsteprofessor og foredragsholder i store dele af verden.

Geoffrey deltog i W.B. Emerys udgravninger i Buhen i 1963 og i Sakkara 1964-68. Mest kendt er han for Egypt Exploration Societys arbejde i samarbejde med museet i Leiden i gravene fra Nye Rige netop i Sakkara, hvor han som ekspeditionsleder i perioden 1975-98 gjorde bemærkelsesværdige fund. Her skal blot nævnes opdagelsen af Horemhebs grav, som blev genpubliceret i en pragtudgave i 2016, samt de spektakulære, underjordiske rum i Tutankhamons skatmester Mayas grav, udgivet i 2012.

Et usædvanligt tegnetalent udmøntede sig ikke blot i de mange plancher i publikationerne af disse monumenter, men også i 1987 i en bog om fragmenter af grave fra Sakkara, der nu befinder sig i museer verden over, hvilket medførte utallige rejser også til mindre kendte museer. Geoffreys tålmodighed og sikre hånd placerer ham med denne bog og de mange andre værker, som han egenhændigt illustrerede, blandt de allerbedste epigrafer indenfor faget.

Geoffrey havde en særlig forkærlighed for sin tid i Akhenatens grav i el-Amarna. Her tilbragte han i 1982 to måneder med i stregtegning at kopiere de meget ødelagte relieffer i graven og sammenholde dem med tegninger udført inden de senere ødelæggelser. En passage i indledningen til hans bog *The Royal Tomb at El-Amarna II* fra 1989 om dette arbejde, som han altid talte om med stor begejstring, giver et indtryk af hans ihærdighed, nysgerrighed og blik for detaljer:

Af praktiske årsager var det ikke muligt at slå en permanent lejr op ude ved graven. Jeg havde derfor to valg: at gå hver dag fra mit husly i landsbyen et-Till til den kongelige wadi (mindst to timers gang i frisk tempo hver vej) eller at leje en kamel eller et æsel. Trods det at jeg sætter

Foto Jane Stapleton, Master of Christ's College, Cambridge.

pris på disse dyrs fremragende evner, er jeg aldrig blevet fortrolig med den slags transport, og jeg foretrak derfor at gå ud over ørkenen og ind i Hasah el-Bahri-wadi'en. Denne krævende rutine var ingenlunde en belastning og var på mange måder lønnende: den store wadi og sidewadiernes ensomhed og skønhed, og den mulighed turen gav for at studere ørkenens fauna og flora, sidstnævnte meget prominent i vinteren 1980 efter en stormflod det foregående efterår. Jeg tog afsted hver morgen ved daggry og kunne således se solen stå op over Akhetaten og vende tilbage til et-Till ved solnedgang. Sceneriet var idyllisk og for mig en af de lykkeligste oplevelser i mine mange års arbejde i Ægypten.

I de seneste år var Geoffrey sammen med Piers Litherland ansvarlig for udforskning af grave fra det sene 18. dynasti i Kongernes Dal og omegn (se *Papyrus* 36/2 2016, s. 4-17). Han var til det sidste meget knyttet til sit College, hvor han havde både vigtige og ærefulde opgaver såsom vejledning af nyankomne Wallis Budge-forskere og ansvarlig for institutionens arkivalier. Trods fysisk svækkelse rummede hans sidste mail få uger inden hans død, skrevet under endnu en indlæggelse, en karakteristisk linje: "I return home tomorrow! Work will resume soon after, though I am at present very weak." At arbejde videre nåede han ikke, men der vil blive taget godt vare på hans efterladte manuskripter. Et festskrift til Geoffreys ære, redigeret af J. van Dijk, *Another Mouthful of Dust*, udkom i 2016.

Lise Manniche